

سَشْتُرُّرُ - سَشْتُرُّمَّاكُ seštürür - seštürmek).

سَشْتُرُّدِي sašturdı [+]: "أَلْ أَلِمُ بِرِمِّ بَرِلا سَشْتُرُّدِي" ol alım bərim birle sašturdı = o, alacağını vereceği ile sayıştı, keşişti", (o, borcunu alacağı ile takas yaptı; o, ondaki alacağını, öteki de berikindeki alacağını bıraktı); سَشْتُرُّرُ - سَشْتُرُّمَّاقُ sašturur - sašturmak).

سَافْتُرُّدِي safturdı: "أَلْ قَوِي سَافْتُرُّدِي" ol koy safturdı = o, koyun sağıdırdı". Başkası da böyledir; سَافْتُرُّرُ - سَافْتُرُّمَّاقُ safturur - safturmak).

سِافْتُرُّدِي sigturdı: "بِير نَانْجِي بِيرْ كَا سِافْتُرُّدِي" bir nənği birge sigturdı = o, bir şeyi bir şeye sigdirdi"; سِافْتُرُّرُ - سِافْتُرُّمَّاقُ sigturur - sigturmak).

سَافْتُرُّدِي sewtürdi: "أَلْ تَنْكْرِي سَبِي نَكَا سَافْتُرُّدِي" ol Tengri seni manğa sewtürdi = o Allah seni bana sevdirdi"; سَافْتُرُّرُ - سَافْتُرُّمَّاقُ sewtürür - sewtürmek) [++].

سُافْتُرُّدِي sakturdı: "أَلْ بِير نَانْجِي بِيرْ كَا سُافْتُرُّدِي" ol bir nənği birge sakturdı = o, bir şeyi bir şeye sok-

[+] Gerek yazma ve gerek basma nüshalarda bu üç kelimenin ilk harfi olan س harfinin üstünde üstün, altında da esre vardır. Yalnız سَشْتُرُّدِي cümlesindeki سَشْتُرُّدِي kelimesinin altındaki esre yazma nüshada kazınmış, üstün hareke olduğu gibi bırakılmıştır. Bundan başka gerek muzaarinde ve gerek mastarındaki harekelere dokunulmamıştır. Bundan anlaşılıyor ki, doğrusu س harfinin üstün olmasıdır. Bizce bu kelimelerin aslı "sayıştırdı" olmasıdır. B. A.

[++] Yazma nüshada bu kelimenin mastarı سَافْتُرُّمَّاكُ olduğu halde nasılsa basma nüshada سَافْتُرُّمَّاقُ şeklinde çıkmıştır. Biz yukarıya doğrusunu yazdık. B. A.

turdu"; (سُقِّرُ - سُقِّرُ مَاق) sokturur - sokturmak).

سُقِّرُ sokturdı: "الْمُرْجُ سُقِّرُ دِي" [+] ol murç sokturdı = o, karabiber döğdüdü". Başkası da böyledir; (سُقِّرُ - سُقِّرُ مَاق) sokturur - sokturmak)[++].

سِقْتُرْدِي siktürdı: "الْأَزْمُ سِقْتُرْدِي" ol üzüm siktürdı = o, üzüm siktürdı, üzüm sıklıldı"; (سِقْتُرْدِي - سِقْتُرْمَاق) siktürur - siktürmek). Başkası da böyledir.

سُكْتُرْدِي söktürdı: "الْأُنُونُ سُكْتُرْدِي" ol ton söktürdı = o, elbise söktürdü". Duvar ve başka şey söktürülürse yine böyle denir; (سُكْتُرْمَاق - سُكْتُرْمَاق) söktürür - söktürmek).

سُكْتُرْدِي söktürdı: "الْأَنِي سُكْتُرْدِي" ol anı söktürdı = o, ona söğdüdü". Aslı و ile سُو كُتْرْدِي dir; idgam olunmuştur [+++]. (سُكْتُرْمَاق - سُكْتُرْمَاق) söktürür - söktürmek).

سِكْتُرْدِي siktürdı: "أَرْكُنْ سِكْتُرْدِي" er künğın siktürdı = adam cariyesini siktürdı"; (سِكْتُرْمَاق - سِكْتُرْمَاق) siktürür - siktürmek).

[+] Bugün bile Orta Anadolu'nun Niğde, Kayseri, Yozgat, Çorum gibi bölgelerinde "soku" kelimesi "dibek" anlamına kullanılmaktadır. B. A.

[++] Bu fiilin metinde muzari ve mastarı yoksa da biz koyduk. B. A.

[+++] Buradaki ibare her iki nüshada dahi şöyledir: "وَأَصْلُهُ سُو كُتْرْدِي" Burada فَادْنِمْ kelimesinin yeri yoktur, sanıyoruz; çünkü yukarıdaki kelimelerde idgam yoktur. İhtimal Kaşgarlı burada مَخْفٍ demek istemiştir. Kelime سُو كُتْرْدِي şeklinde و lı iken و sız olarak سِكْتُرْدِي şekline konmuş olduğunu anlatmak dileğinde bulunmuş olabilir. B.A.

سَلْتُرْدِي salturdı: " ol meni anğar salturdı = o, beni ona saldırttı", Oğuzca, " ol مَنْكَ يَنْيَكْ سَلْتُرْدِي" ol manğa yeng salturdı = o, bana elbisesinin yenini sallattı", (o, bana işaret için, başkasına, elbisesinin yenini sallamasını emretti); (سَلْتُرْمَاوُ - سَلْتُرُرُ - سَلْتُرْمَاوُ) salturur - salturmak). Herhangi bir şeyi çıkarıp atmakla emretmek dahi böyledir.

شَشْتُرْدِي şeştürdi: " ol tügün şeştürdi = o, düğüm gözdürdü". Başka şey gözdürürse yine böyle denir. Bu kelime س ile dahi söylenir. Bu arapçada da vardır. Arapçada مِسْكٌ, farsçada مُشْكٌ denir. Yine arapçadaki شَكْرٌ kelimesi farsçada شَكَرٌ olmuştur. Arapçadaki عَسَكَرٌ ve farsçadaki لَشَكَرٌ kelimeleri de böyledir.

سَبْجَغَرْدِي sağgırdı [+]: " er ارْ سَوْقْ سَبْجَغَرْدِي er suw sağgırdı = adam su sağıtır yazdı"; سَبْجَغَرَارُ - سَبْجَغَرْمَاوُ sağgırar - sağgırmak).

سُغْغُرْدِي suğgurdı: " at اتْ سُغْغُرْدِي at suğgurdı = at sığray yazdı". Başkası da böyledir; سَبْجَغَرَارُ - سَبْجَغَرْمَاوُ suğgurar - suğgurmak).

سَرْغَرْدِي sargardı: " نَنْغْ سَرْغَرْدِي neng = nesne

[+] Gerek yazma ve gerek basma nüshalarda bu üç fiilin üçüncü harfleri olan غ harfinin üstünde ötre, altında esre varsa da, biz esre olmasını üstün tutarak o yolda yazdık; çünkü aşağıdaki fiillerin üçüncü harfi olan غ harfleri ötre dir. B. A.

sarardı". (سَرَّغَرُورُ - سَرَّغَرْمَاقُ) sargarur - sargarmak).

سِزْغُرْدِي sızgurdı: " اَرْ يَاقِ سِزْغُرْدِي er yağ sızgurdı = adam, yağ eritti, sızdırdı". Başkası da böyledir; (سِزْغُرْمَاقُ - سِزْغُرُورُ) sızgurur - sızgurmak). Sıtma bir hastayı zayıflattığı zaman "sızgurdı" denir. Şu beyitte dahi gelmiştir :

كَنْجَلِي كَيْبُ قَانِي قُرْبِ اَنْغَرِي اَجِبْ قَغْرَارِ [+]
سِزْغُرْمَاقُ اَذِكْ اَرْ اِسْزِي سِزْغُرْمَاقُ [+ +]

Köngli köyüp kanı kurup ağızı açıp katgurar
Sızgurgalır üdhikler essiz yüzi burkurar

"Kalbi yanıp, kanı kuruyarak ağızını açarak katılır; sevdâ onu sarartır, solgun yüzünü buruşturur".

(Âşık, halkın yanında ağızı açılmasıya güler, kalbi yanıktır, kanı kurumuştur.

Aşk onu eritmek üzeredir. Yazık onun solmuş çehresine ?).

سُغْرَدِي suvgardı: " اَلْ اَتُ سُغْرَدِي ol at suvgardı = o, at suladı". Başkası da böyledir; (سُغْرَدِي - سُغْرَمَاقُ) suwgarur - suwgarmak).

سَنْغَرْدِي sangardı: " اَلْ اَنِي كِشِيدَنْ سَنْغَرْدِي ol anı kişiden

[+] Gerek yazma ve gerek basma nüshalardaki قَغْرَارِ kelimesinin harekesi ve noktası yoktur. Bu kelime " قَغْرَارُ katgurar" olacaktır. Bk. Dv. II, 152, 3 ve II, 159, 9 B. A.

[++] İkinci mısraın son kelimesini basma nüshada Bay Kilisli, " بَرَقْرَارُ burkarar" şeklinde yazmış ise de yazma nüshada بَرَقْرَارِ imlâsındadır. Doğrusu " بَرَقْرَارُ burkurar" olacaktır. Bk. Dv. II, 135, 8. B. A.

sangardı = o, onu halktan saydı"; (سَنَغَرْدُ -
سَنَغَرْمَاوُ sangarur - sangarmak).

سَرْقُرْدِي sarkurdi: "أَلْ يَاغْنِي قَابِيْنِ سَرْقُرْدِي ol yagnı kaptın
sarkurdi = o, yağı kaptan damlattı".

Herhangi bir akarı bir keptan başka bir
kaba boşaltıp ta geri kalanı damlarsa
yine böyle denir; (سَرْقُرْدُ - سَرْقُرْمَاوُ sar-
kurur - sarkurmak).

سُوْتْغُرْدِي sütgerdi: "يُغُرْتُ سُوْتْغُرْدِي yogurt sütgerdi = yoğur-
du süt gibi yaptı, yoğurdu -durulduktu
sü katarak süt gibi yaptı"; (سُوْتْغُرْمَاوُ -
سُوْتْغُرْدُ sütgirür - sütgirmek).

سُوْسْغُرْدِي süsgürdi: "سِيْغُرَارُ سُوْسْغُرْدِي sığır eriğ süsgürdi = sı-
gır, adamı süsmeğe saldırdı"; (سُوْسْغُرْمَاوُ -
سُوْسْغُرْدُ süsgirer süsgirmek).

قَبْرُودِي kapturdi: "أَلْ أَنْكَارُ تَوَارِ قَبْرُودِي ol anğar tawar kaptur-
dı = o, ona mal kaptırdı"; (قَبْرُودُ - قَبْرُودَاوُ
kapturur - kapturmak).

قَبْرُودِي kaçturdi: "أَلْ أَرَاكُ قَبْرُودِي ol eriğ kaçturdı = o,
adamı kaçırttı"; (قَبْرُودُ - قَبْرُودَاوُ kaç-
turur - kaçturmak).

قَبْرُودِي koçturdi: "أَلْ مَنِي قَبْرُودِي ol meni koçturdı = o,
beni kucaklaştırdı, onunla koçturdu";
(قَبْرُودُ - قَبْرُودَاوُ koçturur-koçturmak).

قَبْرُودِي katturdi: "أَلْ يَبْ قَبْرُودِي ol yıp katturdı = o,
iğne için iplik büktürdü, ip katlattı".
Başkası da böyledir; "أَلْ تَلْقَانَايَاغُ قَبْرُودِي ol
talkanka yağ katturdı = o, kavuta yağ
kattırdı". Herhangi bir şeye başka bir

nesne katılırsa yine böyle denir; (قَرَر -
قَرَرُ katturur - katturmak).

قَرَرْدِي karturdı: "أَلْأَبْنَى سَفَقَا قَرَرْدِي" ol anı suwka kartur-
dı = o, suyu onun boğazına tıkadı",
"أَلْأَنْكَرُ يَاغُ تَلْقَانَا قَرَرْدِي"
karturdı = o, ona kavuta yağ kardırdı,
karıştırttı", Oğuzca. (قَرَرُ - قَرَرُ قَرَرُ)
karturur - karturmak).

قَرَرْدِي kurturdı: "أَلْمَنْكَا يَا قَرَرْدِي" ol manğa ya kurtur-
dı = o, bana yay kurdurdu", "خَانَ أَنْكَرُ جَوَاجُ قَرَرْدِي"
Xan anğar çuvağ kurturdı = Han ona, Han-
lık çadırını kurdurdu"; "خَانَ بَجْكَاسُ سُسِينُ قَرَرْدِي"
Xan Begge süsin kurturdı = Han, Beye as-
kerini toplattı"; (قَرَرُ - قَرَرُ قَرَرُ)
kurturur - kurturmak).

قَرَرْدِي kirturdı: "أَلْأَنْكَرُ يِيرُ قَرَرْدِي" ol anğar yer kirtur-
dı = o, ona yer kazıttı, sıyırttı". Baş-
kası da böyledir; (قَرَرُ - قَرَرُ قَرَرُ)
kirturur - kirturmak).

قَرَرْدِي kazturdı: "أَلْأَنْكَرُ قَدَّعُ قَرَرْدِي" ol anğar kadhağ kaz-
turdı = o, ona kanal kazdırdı, ırmak
kazdırdı"; (قَرَرُ - قَرَرُ قَرَرُ)
kaziturur - kazitirmek).

قَرَرْدِي kusturdı: "سُبْحِكُ أَرِكُ قَرَرْدِي" süçük eriğ kusturdı =
şarap adamı kusturdu". Herhangi bir şe-
yi boyanın rengi bozarsa yine böyle de-
nir; (قَرَرُ - قَرَرُ قَرَرُ)
kusturur - kustur-
mak).

قَرَرْدِي kısturdı: "بَكْ أَنْكَ أَدَاقِنْ قَرَرْدِي" Beg anıñ adhakın